

"WIEŚ-DWÓR-MIASTECZKO"

zakończenie zadania ze środków MKiDN

Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie zakończyło zadanie pn. **„Wieś-dwór-miasteczko. Przygotowanie i wydanie katalogu ekspozycji i zabytków Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie”**, na realizację którego otrzymało dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Najnowszy katalog pt. **„Wieś-dwór-miasteczko. Historia zapisuje - Muzeum Wsi Lubelskiej opowiada”** wydany przez lubelski skansen jest owocem badań pracowników naukowych Muzeum, autorów scenariuszy wystaw i jednocześnie kustoszy kolekcji kluczowych dla treści katalogu. Autorami książki są: Grzegorz Miliszkiewicz, Łucja Kondratowicz-Miliszkiewicz i Halina Stachyra.

Motywy przewodnim wydawnictwa jest prezentacja przykładów społeczno-gospodarczej koegzystencji wsi, dworów i miasteczek w okresie od uwłaszczenia chłopów w 1864 r. po ostatnie lata II Rzeczypospolitej. Kluczem do podjęcia wybranych tematów z życia społeczno-gospodarczego przedwojennych miasteczek stały się muzealne ekspozycje oraz prezentowane w nich zabytki i okazy.

Katalog składa się z trzech części. Pierwsza z nich prezentuje wybrane ekspozycje z przestrzeni skansenowskiej składające się na triadę tj. ekspozycje wiejskie, miasteczkowe i dworska. Druga dedykowana jest zabytkom ściśle korespondującym z osią tematyki. W trzeciej zaś znaleźć można archiwalia, w tym wywiady i źródła ikonograficzne.

Katalog zawiera liczne fotografie, ilustracje, noty katalogowe oraz noty historyczne, a także propozycje działań edukacyjnych.

Wydawnictwo powstało w ramach zadania „Wieś - dwór - miasteczko. Przygotowanie i wydanie katalogu ekspozycji i zabytków Muzeum Wsi Lubelskiej w Lublinie” dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury - państwowego funduszu celowego.

„Wieś-dwór-miasteczko. Historia zapisuje - Muzeum Wsi Lubelskiej opowiada” PDF

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

RECENZJA PUBLIKACJI

Maków Nowy, 22.10.2021 r.

dr hab. Rafał Zapłata, prof. ucz.

RECENZJA publikacji pt. „Wieś - dwór - miasteczko. Historia zapisuje - Muzeum Wsi Lubelskiej opowiada”

Publikacja pt. „Wieś - dwór - miasteczko. Historia zapisuje - Muzeum Wsi Lubelskiej opowiada” autorstwa Łucji Kondratowicz-Miliszkievicz, Grzegorza Miliszkievicza oraz Haliny Stachyry to katalog w formie merytorycznego i graficznego opracowania, którego celem - zrealizowanym z powodzeniem - zgodnie z deklaracją zespołu autorskiego, jest ukazanie powiązania zabytków ekspozycji Muzeum Wsi Lubelskiej, z historyczną tematyką wzajemnych społeczno-gospodarczych związków między wsią, dworem i miasteczkiem w latach 1864-1939. Praca składa się z: spisu treści, wprowadzenia, rozdziału pt. „Wieś - Dwór - Miasteczko. Wielosektorowe Muzeum Wsi Lubelskiej” i rozdziału pt. „Wybrane zagadnienia z historii społeczno-gospodarczej Lubelszczyzny w latach 1864-1939” oraz trzech działów katalogu (zatytułowanych: „Katalog ekspozycji. Wprowadzenie”, „Katalog zabytków, okazów i rekwizytów. Wprowadzenie” i „Katalog archiwaliów. Wprowadzenie”), a także części zatytułowanej „Edukacja i inne formy spożytkowania katalogu”, bibliografii i streszczenia. W trzech działach katalogu prezentowane jest 60 obiektów (wystaw stałych, zabytków, obrazów, archiwaliów i rekwizytów). Całość opatrzona jest bogatym i dobrze przygotowanym materiałem ilustracyjnym. Praca jest napisana poprawnym i spójnym językiem, z poprawnie przygotowanym aparatem odpowiednim dla tego typu opracowań. Całość charakteryzuje odpowiednia struktura podziału treści oraz logiczność układu i wywodu. Zaproponowana przez zespół autorski narracja, wraz z ilustracjami, stanowi atrakcyjną, dobrze przyswajalną i „wciągającą” formę dla zróżnicowanego odbiorcy - czytelnika, z odpowiednim wykorzystaniem terminologii specjalistycznej, obudowanej licznymi cytatami. Opracowanie jest przykładem publikacji o wysokim poziomie wydawniczym.

Pośród wielu prezentowanych zagadnień, na szczególną uwagę zasługuje prezentacja i skupienie uwagi czytelnika na dawnej koegzystencji mieszkańców wsi, dworów i miasteczek - co stanowi swoistą oś przewodnią opracowania. Taka formuła prezentowania przeszłości wpisuje w opracowanie jakże ważny aspekt społecznych relacji w przeszłości, przenikania się światów określonych warstw społecznych, często prezentowanych niezależnie. Równie cennym pomysłem, jak i dobrą jego realizacją jest ukazanie w książce triady - warstwy chłopów, ziemian i mieszczan - poprzez trafnie wybrane (i dobrane) zabytki, rekwizyty oraz obrazy i archiwalia, jak również elementy wystaw stałych, przenoszące w pewnym sensie czytelnika w świat realiów muzeum - skansenu. Ten trójpodział prezentowanych obiektów (wraz z autorskim opisem) wymyka się standardowym opracowaniom, wzbogacając przekaz, jak również czyniąc katalog wielowątkową „podróżą do przeszłości”, o szczególnym i cennym potencjale poznawczym. Na uwagę zasługuje również dbałość o detale i szczegóły związane z realiami istniejącego Muzeum, jak i przeszłość, czego wyrazem jest np. hasło „19. Panorama dźwiękowa miasteczka”. Takim podejściem zespół autorski nie unika

prezentowania realiów Muzeum, a więc „efektów niezależnych od przesłania historycznego”, ukazując tym samym arkana pracy muzealnika, czy konserwatora zabytków, co należy uznać za cenny zabieg, uświadamiający i w tym zakresie turystę - czytelnika.

Ostatnia część opracowania to rozdział zatytułowany „Edukacja i inne formy spożytkowania katalogu”, stanowiący prezentację zagadnienia edukacji muzealnej. Również w takiej formule zespół autorski wprowadza czytelnika w tajniki pracy muzealnika. Prezentowane działania, ich charakter oraz zaangażowanie pracowników Muzeum, przywołują podejście określane w literaturze przedmiotu mianem metody interpretacji dziedzictwa Freemana Tildena. Za sprawą omawianego katalogu, jak i zaangażowania muzealników, dostrzegamy w tych działaniach elementy zasad interpretacji dziedzictwa Freemana Tildena, które charakteryzują m.in. budowanie więzi emocjonalnej z prezentowaną treścią, pobudzanie do myślenia odbiorców, zrozumienie przez osobiste doświadczanie np. zapośredniczone osobistym - bliskim kontaktem z eksponatem.

Praca wpisuje się w nurt oryginalnych, niekonwencjonalnych i ambitnych opracowań, skierowanych do szerokiego grona odbiorców, w tym do nauczycieli i uczniów, oferując niezwykle atrakcyjną formułę starającą się powiązać ekspozycję muzealną z programem szkolnym. Katalog jest również - zgodnie z intencjami zespołu autorskiego - elementem działania na rzecz zwiększenia zainteresowania społecznego wizytą w Muzeum Wsi Lubelskiej, swoistym zaproszeniem do skorzystania z zajęć edukacyjnych, jak również działaniem na rzecz wypracowania nowych możliwości promocyjnych Muzeum.

Podsumowując należy uznać, że recenzowana praca stanowi niewątpliwie i znaczący wkład w działania związane z muzeami - skansenami, jak i w działania na rzecz upowszechniania historii. Warto podkreślić, że omawiana praca stanowi opracowanie, które słusznie kontynuuje jakże potrzebną i wysoko ocenianą działalność wydawniczą - nawiązując np. do publikacji z 2018 r. zatytułowanej „Miasteczko Polski Odrodzonej ...”. Całość jest przykładem dobrego połączenia wiedzy specjalistycznej z popularyzatorskim przekazem. Opracowanie zasługuje na pozytywną ocenę i szczególną rekomendację jako wyróżniające się spośród innych tego typu opracowań. Praca bez wątpienia zachęca do zwiedzania Muzeum, które swą ofertą wystawienniczą z powodzeniem może realizować hasło - cytując za zespołem autorskim - „Gościu, zwiedzisz Lubelszczyznę” - dodam, z doskonałym przewodnikiem.

Źródło: <https://skansen.lublin.pl/?p=19742>